

Skurring på k

KRONIKK

Odd Handegård

På Arendalsuka ble norsk energipolitikk drøftet på flere seminarer. Representanter fra deler av norsk energiforskning var til stede både som innledere og debattanter. Noen av synspunktene ble gjentatt i Klassekampen 7. september. Det som overrasket mest på seminarene, var den kompakte enigheten som kom til uttrykk – bare et par vindkraftskeptikere slapp så vidt til. Men er det ikke litt mystisk at så mange kraftengasjerte forskere og politikere stort sett er hjertens enige om spørsmål som åpenbart må være ganske kontroversielle, jfr. Acer-debatten tidligere i år? Etter mitt syn skurret det så mye at jeg ble interessert i å se nærmere på argumentasjonen knyttet til norsk fornybar energi.

Essensen i det som ble sagt, kan sammenfattes i to setninger: «Norge skal selge dyr vannkraft til EU, og importere billig vindkraft. Norge skal bli et batteri for Europa og bidra til reduserte klimagassutslipp».

Det forunderlige var imidlertid at ingen av disse formuleringene om økonomisk gevinst og klimafordeler ble forsøkt sannsynliggjort. Før en ikke-forsker virket det unektelig rart at Norge trenger tre nye kabler til EU (kapasitet 35 TWh) for å eksportere vårt lille gjennomsnittlige kraftoverskudd på seks TWh (halvparten av Oslos årlige energiforbruk), når vi allerede har kabler som kan eksportere/importere 40 TWh. Og ettersom Norge slipper ut mer enn 50 mill.

tonn CO2 årlig, kan vel det norske kraftoverskuddet like gjerne brukes til klimatiltak i Norge som i EU? Så hva er det de norske energiforskerne har sett, som vi andre ikke ser?

Et par forskningsledere fra NTNU/Sintef hadde løsningen: Norge skal ikke selge kraft til EU, men «fleksibilitet»: Norsk vannkraft kan (på grunn av våre regulerbare kraftmagasiner), eksporteres til EU i perioder når vindproduksjonen er lav på kontinentet og i England. I et notat hevdet de at norsk «vannkraft kan tilby fleksibilitet fra svært korte til lange tidsintervaller», og de føyde til en sensasjonell opplysning om at Norge kun skal selge

«effekt uten å netto-eksportere vannkraft». Altså: Norge skal gjøre det kunststykket å bygge tre nye eksportkabler – i tillegg til de som eksisterer – som ikke skal eksportere strøm (kilowattimer = kWh), men bare «effekt» (kilowatt = kW). Er et slikt kunststykke mulig, eller bygger det på forutsetninger som er uholdbare?

Omtrent samtidig med Arendalsuka la Statkraft fram et dokument som tok sikte på å forklare den fleksibilitetsgevinsten Norge kan høste («Globale energitrender – Statkrafts avutslippsscenario 2018»). Statkraft gjentok at den ustabile vind- og solkrafta i EU skal stabiliseres av norsk vannkraft, og ikke av EUs egen fossile energi. Ettersom vindturbinene bare produserer på et tilfredsstillende nivå tredjeparten av året, skal vannkrafta tette de største hullene i EUs produksjon av fornybar energi.

I «vindpausene» skal norsk vannkraft forsyne halve Europa med strøm og/eller trykkstøtte (kWh eller kW eller begge deler). Den «kortsiktige» fleksibiliteten

(vindpauser under et døgn) kan EU etter hvert ordne med selv (batterier, «forbrukerfleksibilitet» (sic!) med mer). Norsk vannkraft skal løse EUs problemer i de lengre, vindløse periodene, fra et døgn og opp til flere uker. Her er det viktig å huske at det ikke bare er én enkelt eksportkabel som skal brukes. Åtte-ti kabler til EU skal «balansere» den fornybare kraftsvikten i hele Nord-Europa, noe som i

realiteten vil bety at kablene langt på vei vil gå kontinuerlig. Det er ikke bare en liten «skvett» energi og/eller trykkstøtte som skal eksporteres. Og importen av EU-vind til Norge antas å bli redusert. Kunststykket til NTNU/Sintef og Statkraft blir dessverre ikke noe kunststykke – det blir en ganske tradisjonell eksport av kilowattimer.

Spørsmålet blir hva befolkningen i Norge tjener på at en bransje som har

raftlinjene

KNUTE PÅ KABELN: Politikere og forskere flokker seg om en ny fornybarpolitikk som bare har fordeler for kraftbransjen, skriver Odd Handegård. Her en undervannskabel som går til vindkraftprosjektet Ostvind 1.

fungert tilfredsstillende i 100 år skal snus på hodet. Og det blir åpenbart også et spørsmål om den enorme utbyggingen av eksportkabler som planlegges, har andre årsaker enn klimahensyn og hypotetiske ekstraintekter fra EU på salg av «fleksibilitet».

Jeg la merke til at debattmøtene i Arendal stort sett

holdt seg langt unna utbyggingen av norsk vindkraft. Regjeringens plan er som kjent at 48 nye områder for vindkraft skal bygges ut, i tillegg til de anlegg som allerede har fått konsesjon. Produksjonen kan bli på 30-40 TWh, og vil rasere mye av norsk natur. Ny vindkraft skal etter hvert erstatte

vannkrafta hos norske husstander, og det hviskes derfor om at Norge slett ikke bare skal eksportere vårt kraftoverskudd, men minst halvparten av norsk vannkraftproduksjon. Den ustabile vindkrafta til norske husstander - hvis de 48 områdene bygges ut - må naturligvis også stabiliseres av fleksibilitetsløsninger, men en slik «fleksibilitet» finnes ikke lenger dersom den skal brukes opp på EU-tiltak. Ingen i Arendal kommenterte spørsmålet - heller ikke Statkraft. Men har ikke norsk «fornybar» energipolitikk - blant annet kabelbyggingen og alle vindmøllene - noen positive konsekvenser for Norge? Tja, for deler av kraftbransjen har den tilsynelatende det. Kraftbransjen dekker som kjent ikke selv milliardinvesteringene til eksportkabler til EU (det har Stortinget vedtatt). I stor grad er det norske strømkunder (via avgifter) som betaler sine månedlige «avdrag» til kabelbyggingen. Og som «honorar» for en så sjenerøs tjeneste, skal strømkundene etter hvert også få en strømpris som trolig blir flerdoblet.

Eksporten av strøm til EU blir altså «lønnsom» fordi norske husstander - og kanskje norske bedrifter etter hvert - må finansiere kablene, i tillegg til å betale en kolossal overpris for strømmen. Med dagens priser er profitten allerede over 1000 prosent, til tross for at næringen stadig klager over «lave strømpriser». Norsk energipolitikk er «lønnsom» fordi en del av de skatteinntektene det offentlige trenger, er flyttet fra vanlig beskatning til høye avgifter og høye strømpriser på norsk fornybar kraft. Den norske kraftbransjen tjener på kablene kun fordi norske strømkunder dekker de fleste utgifter, til ingen nytte.

Odd Handegård,
statsviter
post@valeforlag.no